

Eudmila Gromova: Aiga lugie i paissa karielakši

Пособие для чтения и говорение на карельском языке. Тверской говор.
Издательство "ЧуДо", Тверь 2002. 176 l. ББК 81.661.2. Я7

Az irodalmi nyelv fontos szerepet játszik a nemzeti identitás megőrzésében, viszont hiányát az etnikai és nyelvi asszimiláció egyik fő okának tartják. Ez különösen vonatkozik az Oroszországban élő finnugor népekre, amelyek az orosz nyelv dominanciájától szenvednek, s beszélőiket a társadalmi többségbe való beolvadás fenyegeti. A karjalaiak egészen az 1990-es évek elejéig nem rendelkeztek saját, egységes irodalmi nyelvvel. Az irodalmi nyelv hiánya különösen nyilvánvaló a tveri karjalaiak körében, akiknek lélekszáma drasztikusan megfogyatkozott. Az etnikai és nyelvi identitás fellángolása az 1990-es években Karjalában komoly kísérleteket eredményezett a karjalai nyelv és kultúra feltámasztására. 1989 óta a karjalai nyelvet több iskolában oktatják, és ennek előmozdítására az elmúlt évek során ábécéskönyvek és tankönyvek jelentek meg.

Ilyen könyv például a 2002-ben megjelent *Aiga lugie i paissa karielakši* [Itt az ideje karjalai nyelven olvasni és beszélni] segédkönyv, amelynek célja az olvasás és szövegértés fejlesztése a karjalai tanulók körében. E mű a nyelvet legalább mindennapi kommunikáció szinten ismerőknek való, mivel kulturális, történelmi és etnográfiai értékkel bíró eredeti tveri karjalai szövegek gyűjteménye. A könyv célja az olvasott szövegek megértése, párbeszédszerű feldolgozása és a szövegek monológyszerű visszaadása témakörönként. Minden témakör rendelkezik egy megoldó kulccsal arra az esetre, ha a tanuló önállóan készülne fel. A könyv ehhez nyelvtani szerkezeteket és szójegyzéket is tartalmaz. A könyv hat témakört ölel fel: *Pereh, Oma koti, Oma randa, Mahtajat rahvaš, Miän tavat, Kirjakielen historijašta*; és mindegyikhez 10–12 szöveg tartozik. E témakörök tehát a család, a ház, a környék, a dolgozó, alkotó emberek, a szokások és az irodalomtörténet. Minden fejezet a következők szerint épül fel: alapszószeret, olvasmány, az olvasmány szövegére vonatkozó kérdések megoldó kulccsal, a téma párbeszédszerű tárgyalása; ezekhez nyelvtani szerkezetek, valamint hasznos kifejezések járulnak. A könyv nemcsak az alapszóincset fejleszti, hanem az utolsó két fejezetben történelmi és kulturális ismereteket is nyújt, s így az olvasó megismerkedhet a tveri karjalaiak legfontosabb szokásaival és ünnepeivel, valamint azokkal az irodalmi és történelmi személyekkel, akik fontos szerepet játszottak a karjalai nép történelmének alakításában. A könyv az eredeti szövegek mellett tartal-

maz átvett szövegeket is, például Makarovtól (Г. Н. Макаров, *Образцы карельской речи*, 1963), a Virtaranta házaspártól (H. ja P. Virtaranta, *Karjalan kieltä ja kansankulttuuria*, 1999; *Kauas läksit karjalainen*, 1986).

A mű hozzájárul a tveri karjalai nyelv tanításához és tanulásához, ezzel pedig közvetve a fennmaradásához, hisz az anyanyelvi beszélőket arra ösztönzi, hogy még jobban ismerjék meg nyelvüket, szokásaikat és ünnepeiket, és azt a tudatot, hogy mindezekről anyanyelvükön is lehet írni.

DENNICA PENEVA